

Workshop “Duurzame productie- en consumptiewijzen ”

**Maatregelengroep 3:
Voeding en leefmilieu**

Context van de MG3

De MG3 kende tijdens de 3 discussiedagen een massale aanwezigheid (een twintigtal personen die voortdurend aanwezig waren) en een zeer actieve deelname, met inbegrip van de fase van de wijziging van de oorspronkelijke tekst. Het valt te noteren dat de 3de dag, tijdens welke oorspronkelijk was voorzien om de praktische uitvoeringsmodaliteiten van de maatregelen te bespreken (budget, ...) bijgevolg volledig diende te worden gewijd aan het overlopen van de wijzigingen. Er ontbrak dus ruimschoots de tijd om verder te gaan dan de huidige stand van de voorstellen, alsook om het verslag meer in detail uit te werken!

De groep heeft globaal de afwezigheid betreurd van het FAVV tijdens de 3 vergaderingen (en in mindere mate van het Waals Gewest) en van het Vlaams gewest op de 2 eerste dagen (maar gelukkig wel aanwezig op de 3de).

Aanwezigen (bij alle of een deel van de vergaderingen of die minstens een reactie per verslag hebben verstuurd): Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling (VODO), OIVO-CRIOOC, Inter-Environnement Wallonie, Réseau Eco-consommation, Bioforum, Association 21 (Oxfam Solidarité, puis Fugea), Conseil de la Jeunesse d'expression française, Fédération Wallonne des agriculteurs (FWA), Boerenbond, Fédération de l'industrie alimentaire (FEVIA), Fédération du secteur de la distribution (FEDIS), Unizo, POD DO, Politique Scientifique Fédérale, Vlaams Gewest (LNE), Région Wallonne (RW, DGA), Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BIM/IBGE), Bureau fédéral du Plan (TFSD), FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (VVVL).

Het verslag heeft als doel de ideeën te weerspiegelen die werden besproken tijdens de vergaderingen van 13 en 14 mei en 2 juni volgens drie groepen:

- Maatregelen waarvoor een consensus werd bereikt over de doelstellingen en de middelen die moeten worden ingezet,
- Maatregelen waarvoor er een consensus bestaat over de noodzaak om vooruit te gaan maar waar er verschillende standpunten zijn (de standpunten worden voorgesteld en voorzien van argumenten),
- Maatregelen waarvoor de kennis of het onderwerp niet voldoende zijn om te kunnen vooruitgaan.

De groep heeft nagedacht over vier types van maatregelen die in het oorspronkelijke document werden voorgesteld. In het verslag worden de maatregelen voorgesteld volgens deze 4 pijlers; 1/ nationaal platform voor een duurzame productie en consumptie van voeding, 2/ duurzame voeding in grootkeukens, 3/ korte ketens en kleine bio- & landbouwproducenten, 4/ maatregelen die snel moeten worden uitgevoerd.

Er is een reflectie geweest over fiscale maatregelen: zie par. [4.10] en [4.11].

1. Maatregel inzake een Nationaal platform voor een duurzame productie en consumptie van voeding (DPCV)

Inleidende reflectie over definitie van "duurzaam" voedingsproduct (milieuvriendelijke voeding met respect voor een duurzame ontwikkeling) .

Consensus over een algemene definitie

[1.1] Over het algemeen is er consensus dat het gaat over voeding die gedurende de hele levenscyclus (grondstoffen, verbouwen, produceren, bewerken, transport, consumeren, afvalverwerking...) een zo klein mogelijke negatieve impact heeft op het leefmilieu, en waarbij rekening wordt gehouden met sociale, economische en culturele aspecten, en waarbij het mondiale aspect (huidige generaties over de hele wereld moeten zich kunnen voeden), en het lange termijn perspectief (toekomstige generaties moeten zich kunnen voeden,) worden in rekening genomen.

[1.2] Onder de sociale aspecten kan onder meer het aspect van een gezonde en evenwichtige voeding worden gerekend. Enerzijds slaat dit aspect op het feit dat het geheel van normen van toepassing op Belgische landbouwproducten en de controle daarop moeten garanderen dat deze producten veilig op de markt worden gebracht. Anderzijds moet onder het gezondheidsaspect ook een evenwichtig dieet worden begrepen. Speciale aandacht moet gaan naar de sociaal zwakkere groepen (toegang tot een gezonde en evenwichtige voeding...).

Consensus over één enkel praktisch aspect inzake een definitie van DCPV:

[1.2b] Zonder dat in dit stadium tot een akkoord kon worden gekomen over een geheel van criteria die overeenstemmen met een duurzaam levensmiddel of duurzame voeding, steunt de groep het criterium van « seizoen » (ten opzichte van « buiten seizoen ») voor verse groenten en fruit als zijnde een duurzaam voedingsproduct.

Geen consensus over andere praktische aspecten van een definitie van DCPV

[1.3] De vertegenwoordigers van de consumenten- milieu- jeugd- en ontwikkelingsorganisaties, RBC en POD DO vinden dat volgende aspecten vallen onder de definitie van wat een duurzame voeding kan zijn, vanuit een Belgisch perspectief:

- voor verse producten: lokaal geproduceerd en volgens het seizoen
- afkomstig uit de biologische landbouw
- dieet gericht op minder vlees.

Het zal ook in de toekomst onmogelijk blijven om de impact van pesticiden op het leefmilieu en de gezondheid te vergelijken met bv. de CO₂ uitstoot noodzakelijk voor het transport van voedingsproducten. Dit is nu eenmaal de zwakte van een LCA analyse: er worden meerdere impactcategorieën afgelijnd en een onderlinge vergelijking tussen deze categorieën kan niet gebeuren op een wetenschappelijk onderbouwde manier. Daarom is het beter per impactcategorie de minst schadelijke producten te promoten:

Voor pesticiden is dit biologische landbouw.

Voor energiegebruik lokale seizoensgebonden landbouw.

Voor klimaatimpact: minder vleesconsumptie.

Wat het rendement per hectare betreft volgens de verschillende landbouwtypes, moet rekening worden gehouden met de gehele productiecycclus, met inbegrip van de talrijke biociden die worden gebruikt bij intensieve landbouw.

[1.4] De vertegenwoordigers van de voedingsindustrie en -distributie en de landbouwers vinden dat de kwestie van de leefmilieu-impact van voeding te recent is en nog niet voldoende uitgeklaard om nu reeds op Belgisch vlak te kunnen beoordelen welke criteria (milieu, sociaal en economisch) bruikbaar zijn om te bepalen of producten of praktijken duurzaam zijn. Het aspect 'duurzaam' dient zoals weergegeven in de definitie met verschillende factoren rekening te houden en bekeken te worden voor de totale keten van het voedingsproduct (door middel van LCA analyses). Om de complexiteit van het probleem aan te geven, geven zij enkele illustraties:

- het is moeilijk om voor geïmporteerde biologische producten ook met zekerheid te zeggen of deze duurzamer zijn dan lokaal geproduceerde producten.
- Een belangrijk deel van het grondgebied wordt gevormd door verplichte graslanden (weiden). De vleesproductie afkomstig van deze oppervlaktes is niet alleen een economische en sociale noodzaak (onder meer voor de landbouwexploitaties die zich in deze zones bevinden) maar ook een milieunoodzaak (waardering van gras, biodiversiteit van de weilanden, onderhoud van de landschappen).
- De productievoorwaarden in ons land garanderen een hoge graad van voedselveiligheid en de naleving van hoge standaards met betrekking tot de sociale en milieugerelateerde voorwaarden. Aan gelijkwaardige voorwaarden wordt niet altijd tegemoet gekomen indien men komt tot het begunstigen van vervangmiddelen van onze productie door invoer (bv.: vervangen in de voeding van dierlijke proteïnen door plantaardige proteïnen)
- De biologische landbouw heeft een lager rendement per hectare, hetgeen problemen kan geven in het kader van de noodzaak om voldoende voedsel te hebben voor de hele planeet.

[1.4.a] De milieu-, consumenten-, jeugd- en ontwikkelingsverenigingen werpen op dat het Belgisch vee niet alleen wordt gevoed door de weides. Een belangrijk deel is afkomstig van andere bronnen. De verenigingen benadrukken het feit dat het lagere rendement per hectare van de biologische landbouw niet wordt bewezen.

(zie ook de argumentatie van de ene en de andere over het vlees in maatregel 4)

Consensus over Oprichting Nationaal Platform DCPV

[1.4.b] De maatschappelijke organisaties en vertegenwoordigers van de overheden zijn akkoord met de oprichting van een Platform om de uitdagingen inzake voeding en leefmilieu aan te pakken. Het Platform moet maatregelen kunnen voorstellen die op de verschillende bevoegdheidsdomeinen en –niveaus uitwerking heeft.

[1.4.c] Er moet getracht worden om uit een bezorgdheid van efficiënte en effectieve inzet van mensen en middelen zoveel mogelijk beroep te doen op bestaande raden, comités en commissies. Er moet eventueel gedacht worden aan een flexibele structuur, die (leden van) deze organisaties van verschillende beleidsniveaus samenbrengt.

[1.4.d] Het initiatief dat wordt/zal worden voorgesteld als voorontwerp van federaal plan voor duurzame ontwikkeling betreffende de oprichting van een werkgroep « duurzame voeding » moet coherent zijn (en zelfs identiek) met het voorstel dat nu wordt besproken in het kader van de Lente.

[1.5] Algemene doelstelling van het Platform: het voorstellen van maatregelen en initiatieven om de negatieve impact voor het leefmilieu te verminderen van de productie- en consumptiewijzen

van voedsel, die tegelijkertijd verenigbaar zijn met de sociale, gezondheids- en economische aspecten en met een planetaire langetermijnvisie. Het gaat dus uiteindelijk om doelstellingen om te « streven naar » een voeding die minder impact heeft (bv – niet exhaustief: minder energieverbruikend, minder pesticiden, ...).

[1.6] Het Platform moet maatregelen voorstellen die de milieu-impact van alle producten en van de consumptiewijzen verminderen. Het Platform moet de beste methodes bestuderen om de consument correcte, volledige en wetenschappelijk gefundeerde informatie te verstrekken.

[1.7] De maatregelen moeten gebaseerd zijn op wetenschappelijke gegevens. De maatregelen moeten efficiënt en effectief zijn.

[1.8] De voorstellen moeten een goede coördinatie en coherentie beogen tussen de verschillende machtsniveaus.

[1.8a] Het platform moet streven naar een consensus; indien geen consensus mogelijk is, zouden de verdeelde en beargumenteerde meningen moeten worden medegedeeld op het politieke niveau.

[1.9] Dit Platform moet op korte termijn worden opgestart (doelstelling september 2008) en moet waarborgen bieden om op termijn te kunnen functioneren. Het Platform moet worden voorzien van een secretariaat (drie personen) en van een voldoende en gewaarborgd budget (loon en personeelsuitrusting, opstarten van onderzoeken, ...) dat wordt besproken tussen de bevoegdheidsniveaus en de betrokken stakeholders.

[1.9b] Samenstelling van het Platform: een niet-exhaustieve lijst wordt voorgesteld die minstens het volgende moet bevatten:

- a. voor de vertegenwoordigers van de maatschappelijke groepen :
 - werkgevers / landbouwers (inclusief visvangst)
 - vakbonden
 - NGO's 'leefmilieu/ontwikkeling/consumenten/jeugd/gezondheid /vrouwen)
 - wetenschappelijke milieudeskundigen, gezondheid, agronomie, ...

- b. voor de vertegenwoordigers van de gewestelijke/gemeenschaps-/federale administraties:
 - leefmilieu / klimaat
 - gezondheid
 - landbouw
 - wetenschappelijk onderzoek
 - economie / financiën
 - duurzame ontwikkeling

- c. Indien bijzondere onderwerpen worden aangekaart, kunnen andere vertegenwoordigers worden betrokken: sociale economie, onderwijs, medische huizen, afval, minderbedeelde milieus, gemeentes en provincies, administratie voor maatschappelijke integratie, voedselveiligheid en certificering, productiesectoren,

[1.10] Er moet worden nagedacht over een mechanisme zodat de voorgestelde maatregelen de gepaste ondersteuning of politieke opvolging krijgen. Op institutioneel vlak is het aangewezen om een beroep te doen op de interministeriële conferentie leefmilieu, uitgebreid tot de andere betrokken ministers.

[1.11] Het Platform zal volgende soorten maatregelen voorstellen

- structurele maatregelen (wetgevende en fiscale maatregelen, normen...) en sensibiliseringsmaatregelen. Voor de sensibiliseringsmaatregelen moet rekening worden gehouden met het beoogde doelpubliek (professioneel, overheid, leeftijdscategorie, ...)
- maatregelen op korte termijn en op lange termijn,
- de maatregelen moeten zo concreet mogelijk zijn en becijferde doelstellingen bevatten, termijnen, middelen (budgets, menselijk kapitaal, ...)

Deze maatregelen moeten:

- rekening houden met de globalisering van de markten en met de voedselsoevereiniteit en dit om geen uitwerkingen te bekomen die het tegenovergestelde zijn van de verwachte uitwerkingen (bijv. Vermindering van de lokale productie van een product ten voordele van invoer die niet dezelfde waarborgen biedt inzake naleving van sociale en milieunormen),
- nadenken over maatregelen die kunnen worden ingevoerd op de verschillende politieke niveaus (bijv. Europese wetgeving).
- inspelen zowel op de productiezijde als de consumptiezijde.

Consensus over de taken van het Platform:

[1.12]_Vorbereidende taken (fasering : binnen de 9 maanden na oprichting van het Platform):

Voor een goede werking is het onontbeerlijk om een staat op te maken: een repertorium opmaken van alle initiatieven (bv. ILVO - Vlaams Gewest), plannen (voeding-gezondheidsplannen, federaal plan van vermindering van pesticiden en biociden, nationaal plan leefmilieu-gezondheid, nationale strategie biodiversiteit...) en organisaties betreffende het leefmilieu en de gezondheid en de werking ervan te evalueren (sterke punten, efficiëntie, *lessons learned*...). De informatie en ervaringen die aanwezig zijn in de maatschappelijke organisaties (bijvoorbeeld voedingsindustrie, landbouworganisaties, bijv. inzake voedselsoevereiniteit bij ontwikkelingsNGO's, ...) moeten eveneens gevaloriseerd worden.

Het doel is synergieën te gebruiken, lacunes op te vullen, een overlapping van structuren te vermijden...

[1.13] In functie van de staat, de lacunes identificeren onder meer met betrekking tot de te voeren onderzoeken.

[1.14] In alle gevallen, spoedig een studie aanvangen voor de synthese van de bestaande onderzoeken over de impact voeding-leefmilieu-duurzame ontwikkeling. De studie zou binnen de drie maanden na de organisatie van het platform moeten worden aangevat en zou idealiter moeten worden afgesloten binnen de zes maanden.

[1.15] Definitie. Om maatregelen of initiatieven te kunnen voorstellen om de milieu-impact van de consumptie en de productie van voeding te verminderen vanuit een DD-standpunt, moet men over een definitie kunnen beschikken van wat duurzame voeding is en moeten van daaruit de actieprioriteiten worden gedefinieerd die eruit voortvloeien.

[1.16] De ontstentenis van een operationele definitie over wat duurzame voeding is, mag het Platform niet beletten om maatregelen voor te stellen. Een *modus operandi* moet worden toegepast die toelaat om na te denken over geschikte maatregelen. Er moet onder meer worden nagedacht over de uitdagingen die moeten worden aangegaan en over doelstellingen die op lange, middellange en korte termijn moeten worden vastgesteld. Vanaf deze doelstellingen moeten concrete (en in de mate van het mogelijke) becijferde maatregelen worden geformuleerd.

Onderwerpen waarover een consensus bestaat om te worden behandeld binnen het Platform : (niet-exhaustieve lijst).

[1.17] Om verspilling te bestrijden in de gehele productiecyclus, moet men de problemen beter begrijpen. Verspilling door huishoudens kan het voorwerp uitmaken van onmiddellijke acties (zie verder). Het Platform zal als taak hebben om de aanpak voor dit soort van verspilling te verfijnen en nieuwe maatregelen te ontwikkelen. Wat de « verspilling » in de gehele productiecyclus betreft, deze zal onmiddellijk worden behandeld indien er gegevens beschikbaar zijn en, zoniet, moet het Platform toelaten om het probleem eerst te kwantificeren en het beter te begrijpen.

[1.19] Het behouden van « oude » land- en tuinbouwvariëteiten is interessant vanuit meer dan een standpunt: het behouden van de biodiversiteit, zodat een potentieel voor genetische verbetering wordt bewaard, het vrijwaren van de voedselveiligheid, een keuze bieden onder de verse en gezonde producten, economische opportuniteiten. Het is nuttig de bestaande inspanningen voort te zetten en te verbeteren en erover te waken dat deze vrijwaring niet botst met privé-toeëigingen.

[1.20] Het onderzoek moet aantonen hoe de informatiestroom doorheen de voedselketen kan worden verbeterd om te komen tot een volledige, begrijpbare en wetenschappelijk gebaseerde informatie die de consument de mogelijkheid geeft om zijn aankopen te evalueren inzake duurzaamheid. Er moet geëvalueerd worden of etikettering het beste informatiekanaal is. Zo ja, moet de etikettering aan bod komen, (ecolabel, CO2-label, melding van land van oorsprong voor verse producten...): wat zijn mogelijkheden en hindernissen?

Er moet ook een duidelijke reglementering worden voorzien over etiketteringen die zogenaamde voedingssupplementen aankondigen (bevat omega 3, light, probiotisch, ...). Er bestaan enorm veel misbruiken en de consument betaalt soms veel meer voor levensmiddelen die niet beter zijn voor zijn gezondheid. Deze maatregel kan op korte termijn worden gerealiseerd (onmiddellijke maatregel).

[1.21] De vermelding van het land van oorsprong voor verse producten (verpakt en onverpakt) is een element van transparantie om de consument inzicht te bieden in de voedselketen. Aangezien deze vermelding recent verplicht werd gesteld door de Europese Unie, zou er moeten worden nagegaan of deze voldoende gekend is en indien niet zou de controle hierop moet worden georganiseerd.

[1.23] Het Platform moet ook onderzoeken hoe de overheid de consument kan sensibiliseren om meer duurzame voedingsproducten aan te kopen. Welke informatie moet er overgebracht worden en op welke wijze? Het is ook cruciaal dat de federale overheid de attitudes en voedselconsumptie via peilingen opvolgt. Gelet op het feit dat de studies over de houdingen inzake voedingsconsumptie reeds werden gerealiseerd (bv. Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in het kader van het NVGP) wordt aangeraden deze studies te gebruiken en er indien nodig aspecten in verband met de milieu-impact aan toe te voegen.

[1.24] Het Platform moet een onderzoek instellen naar impact van de verschillende landbouwproductiemodellen (ondermeer familiale landbouw..) op milieuvlak, en op economisch en sociaal gebied. Er kan vertrokken worden van bestaande studies (ILVO –vroeger Stedudula, POD Wetenschapsbeleid..).

[1.24a] Eveneens een onderzoek aanvangen over wat de mensen motiveert bij hun voedingskeuze (ecologische impact en impact voor de gezondheid) om globale antwoorden aan te brengen: de voedingsprijzen, reclame, het geloof dat men tijd nodig heeft om te koken, de maatschappelijke organisatie die niet de keuze laat aan een lid van het koppel om niet te werken; ...

[1.24b] Alle vertegenwoordigers onderkennen een spanningsveld tussen de normen voor hygiëne en voedselveiligheid en het aanbod van bepaalde voedingsproducten. Er zou moeten worden onderzocht welke voorschriften inzake hygiëne en voedselveiligheid de promotie van de korte keten producten en andere duurzame voedingsmiddelen bemoeilijken, en of er alternatieve voorschriften kunnen worden opgelegd om dezelfde standaard van hygiëne en voedselveiligheid te garanderen. In ieder geval moeten aanpassingen aan de normen en de toepassing ervan op een Europees vlak worden vastgesteld.

Taken van het Platform waarover geen consensus bestaat

[1.25] Milieu-, ontwikkelings, consumenten- jeugdorganisaties, RBC, POD DO : Wat de voedingsreclame voor kinderen betreft, bestaat er een code van goede praktijken op Belgisch niveau, alsook een Europese code. In het kader van het Nationaal Plan Voeding – gezondheid bestaan er ook aanbevelingen (white paper) om op kwalitatieve of kwantitatieve manier de publiciteit voor kinderen (televisie) inzake voeding te regelen.

Het platform moet evalueren of deze codes coherent zijn met de maatregelen die het voorstelt en, indien niet, verbeterende maatregelen voorstellen. De « reclamemaatregelen » mogen niet beperkt worden tot reclame voor kinderen. De efficiëntste sensibiliseringsactie uitgaande van de overheid (zie punt 1.23) bestaat dus in de controle of zelfs het verbod op reclame die niet-duurzame levensmiddelen en pesticiden promoten die schadelijk zijn voor de gezondheid en het leefmilieu. De reclame die aan *greenwashing* doet, dit wil zeggen die ecologische argumenten gebruikt die ongegrond zijn, moet bij voorrang worden verboden. Beperken en kaderen van (generische en bijzondere) reclame voor de overgeconsumeerde levensmiddelen.

[1.25a] De voedingsindustrie, de distributiesector en de landbouwers benadrukken dat de hoofdtak van het Platform bestaat in het werken betreffende het milieu-aspect van de producten (rekening houdend met de andere aspecten). De reclame voor kinderen gaat ruim voorbij aan de problematiek van de milieu-impact en moet niet worden behandeld op het niveau van het Platform. Zij verwijzen de vraag naar Groep 4 DPCW van de Lente die de herziening van de reclamecode behandelt.

[1.25b] Milieu-, ontwikkelings, consumenten- jeugdorganisaties, POD DO: Vanuit het mondiaal perspectief kan de productie van voeding worden gerelateerd aan een "familiaal georganiseerde duurzame landbouw". Dit houdt in dat de "familie" een voldoende inkomen kan krijgen uit deze landbouwproductie en dat de kleinschaligheid en lokale afzet minder risico inhoudt op een aantasting van het milieu. Maar dat heeft ook te maken met het feit dat het productiemodel van het type "duurzame gezins- en boerenlandbouw " het enige model is dat de voedselveiligheid kan garanderen van de gehele bevolking (voedselsoevereiniteit) en tegelijkertijd de sociale cohesie versterkt en op korte en middellange termijn de sociale uitsluiting voorkomt, de verhoging van de ongelijkheden en het inkomensverlies van honderden miljoenen boer(inn)en over de hele wereld.

[1.25c] Milieu-, ontwikkelings, consumenten- jeugdorganisaties, POD DO: In België de landbouw nog grotendeels "familiaal" georganiseerd is. Deze moet evenwel nog worden verbeterd vanuit een duurzame ontwikkelingsperspectief, bijvoorbeeld door de milieu-impact te verminderen. Meer duurzaamheid zou de maatschappij veel voordelen kunnen opleveren, bijvoorbeeld CO₂-opslagcapaciteit, meer werkgelegenheid.

[1.25d] Voedingsindustrie, distributie, landbouwers en Vlaams Gewest (LNE), wachten de resultaten af van de studie over de landbouwmodellen, want het is volgens hen niet zeker of kleinschaligheid sowieso minder risico inhoudt op een aantasting van het milieu en de andere aspecten inzake duurzame ontwikkeling.

[1.26] Milieu-, ontwikkelings-, consumenten- jeugdorganisaties, RBC en POD DO: Het Platform moet ook aanbevelingen kunnen doen ter aanpassing van het Belgisch standpunt inzake het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (Politique Agricole Commune). In een eerste fase kan dit bekeken worden voor het Europese voorzitterschap van België in 2010.

[1.28] Milieu-, ontwikkelings-, consumenten- jeugdorganisaties, RBC en POD DO: Er moet met FAVV-AFSCA nagegaan worden in welke mate normen inzake hygiëne en voedselveiligheid een hindernis vormen voor de ontwikkeling van de toeleveringsketen voor duurzame producten. Aangezien de ambachtelijke producten en de « oude » soorten meestal meerdere troeven hebben (het leren van smaken, potentieel van genetische verbetering...), is het nuttig dat deze producten – in een gezond dieet – worden gepromoot. Indien er belangrijke hinderpalen bestaan om deze producten op de markt te brengen, moeten maatregelen op nationaal vlak en zo nodig op Europees of internationaal vlak worden uitgewerkt om een evenwicht te bereiken tussen hygiëne-eisen en een duurzame voedingsproductie.

[1.29] Voedingsindustrie, distributie, landbouwers : Iedere producent moet voldoen aan dezelfde normen in het kader van voedselveiligheid. De modaliteiten/organisatie van de controles kunnen verschillen, de normen niet. Zij merken op dat er binnen het FAVV een adviescomité bestaat waarin verschillende deelnemende partijen zetelen en waar dit soort vragen wordt besproken.

BB-FWA-FEVIA zijn van oordeel dat het platform niet de geschikte plaats is om over het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid te praten en wel om de volgende redenen:

- het GLB vereist een hoog technisch niveau met verschillende bevoegdheden:
- het wordt beheerst door een complexe en belangrijke reglementering
- het integreert een hele serie andere beleidslijnen van Europese/federale/regionale aard (landelijke ontwikkeling, diergezondheid, goede landbouw- en milieuvoorwaarden, dierenwelzijn ...)
- het is nauw verbonden met de akkoorden en onderhandelingen op internationaal niveau

Het platform beschikt niet over de nodige expertise om deze complexe problematiek te behandelen;

- het GLB is een regionale bevoegdheid waar het reeds voorwerp heeft uitgemaakt van talrijke besprekingen. Regionale instanties maken reeds hun adviezen over betreffende het GLB of het ermee verband houdende beleid;
- het GLB staat voor een inzet die het loutere kader van voeding en milieu te boven gaat.

2. “Duurzame” voeding promoten in overheidsrestaurants

Er bestaat een consensus over de volgende aspecten:

[2.1] Handelen op het niveau van de grootkeukens is een prioriteit want hierdoor kan men snel belangrijke resultaten behalen (in termen van betrokken personen).

Men mag zich ook niet beperken tot de overheidsrestaurants maar tot alle grootkeukens in België : federale, gewestelijke, gemeenschappelijke restaurants, restaurants op gemeentelijk en provinciaal niveau, maar ook scholen, ziekenhuizen, kribbes, rust-en verzorgingstehuizen, bedrijfskantines, Het gaat dus tegelijkertijd om het voorzien van dwingende maatregelen voor de overheden en van vrijwillige maatregelen voor de andere grootkeukens.

[2.2] De aankoop van voedingsproducten (koffie, snacks) en cateringdiensten (recepties, broodjes) en de uitbating van restaurants voor het personeel, zou moeten worden georganiseerd in een duurzame ontwikkelingskader. Het doel is een verminderde milieu-impact door voedingproductie –en consumptie te realiseren, en waar aangewezen ook de sociale en economische aspecten mee in rekening te nemen.

[2.3] Elk beleidsniveau moet instaan voor het verduurzamen van het voedingsaanbod voor zijn instellingen. Bijv. De Vlaamse overheid stelt een voorbeeldfunctie: biologische producten worden structureel opgenomen in de overheids catering. In RBC, is dit opgenomen in een ministeriële omzendbrief die wordt voorbereid. Binnen de FOD VVVL is de studie betreffende duurzame voeding in het restaurant van deze administratie bezig.

[2.3.a] Type-aanbestedingen moeten worden opgesteld en aan alle aankoopdiensten worden ter beschikking gesteld. Inspiratie kan worden gevonden bij bestaande projecten die reeds lopen: Bioforum begeleidt restaurants in de Franstalige Gemeenschap, Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft er een omzendbrief over.

[2.4] Er moeten begeleidingsmaatregelen worden voorzien, tegelijkertijd voor overheidsrestaurants als voor alle grootkeukens.

Belangrijke beleidsmaatregelen die noodzakelijk zijn om de restaurants te kunnen verduurzamen zijn:

- informatiedoorstroming van de personen die er in de hele keten bij betrokken zijn (bijvoorbeeld opleiding voor het personeel dat instaat voor de aankopen en voor de bereiding),
- een fysieke begeleiding voorzien om stapsgewijs de objectieven te bereiken,
- de toeleveringsketen (*filière en amont*) ondersteunen met versterkte begeleiding.
- informatiemiddelen voor het cliënteel van de grootkeukens zodat zij zich rekenschap kunnen geven van de reden van de doorgevoerde wijziging
- het voorzien van een controle- en evaluatiesysteem (voor de overheid)
- Een steunpunt voor duurzame overheidsopdrachten zowel voor het federale als de deelstatelijke niveaus, zou moeten worden opgericht, indien dit nog niet het geval was, om ondermeer voor duurzame voedingsaankopen de aankoopdiensten van de administraties te kunnen bijstaan (dit zou moeten worden opgenomen door de werkgroep duurzame overheidsaankopen van MPCD van de Lente)

[2.6] Elk beleidsniveau moet erop toezien dat een synergie met het Nationale Voedings- en Gezondheidsplan wordt nagestreefd, meer bepaald er op toezien dat een evenwichtige en gezonde voeding wordt aangeboden.

[2.6a] Overheid moet de mogelijkheid tot vegetarisch eten voorzien in zijn restaurants.

[2.6b] In het Platform DCPV kan nagegaan worden of certificering een nuttig instrument is om de overheidsrestaurants te ondersteunen om duurzaam te worden (bijv. via premies).

Geen consensus

[2.7] De voedingsindustrie, de distributiesector en de landbouwers willen niet onmiddellijk becijferde doelstellingen vastleggen. Volgens deze organisaties moet een definitie van de inhoud van het concept duurzame voeding de definitie van doelstellingen van het type « X% bio » voorafgaan.

[2.7.a] Milieu-, ontwikkelings, consumenten- jeugdorganisaties, Bioforum, RBC, POD DO: Er moeten geen doelstellingen worden bepaald in functie van het huidige aanbod, maar een globale strategie om ambitieuze doelstellingen te bereiken en de biosectoren en de sectoren van hoge milieutechnische kwaliteit aan te sporen om zich te ontwikkelen. Men kan dus 20 % lokale bio- en seizoensgebonden producten en levensmiddelen van hoge milieutechnische kwaliteit vastleggen tegen 2012 (cf le Grenelle de l'environnement in Frankrijk) en alles in het werk stellen om dit doel te bereiken (steun aan de landbouwers, ...)

[2.7.c] Volgens deze organisaties, de POD DO en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (IBGE-BIM) moet het voorbeeld van het BIOFORUM, dat zijn acties voert in de restaurants, als basis dienen: de volgende criteria worden in dit kader weerhouden: bio, nabijheid, seizoen, verpakking, verspilling, verminderde hoeveelheid vlees, gezondheid en solidariteit. De praktische realisaties zijn progressief en worden geval per geval aangepast. Het type-bestek gerealiseerd door BIOFORUM zal eind juni 2008 beschikbaar zijn. Het werk van BF is aanzienlijk; het is nutteloos om het wiel opnieuw uit te vinden.

[2.7.d] De vertegenwoordigers van de wereld van de voedingsindustrie, van de distributiesector en van de landbouwers zijn van mening dat niets toelaat om te besluiten dat de weerhouden criteria de goede zijn. Deze moeten bekeken en besproken worden door het Platform. Idem voor de bestekken. Het lijkt hen ook voorbarig om doelstellingen vast te stellen die volkomen ongegrond zouden kunnen blijken. De aanpak voor de restaurants en andere grootkeukens moet voldoende flexibel zijn om de strategie te herzien in functie van de besluiten van het Platform.

[2.8] Milieu-, ontwikkelings, consumenten- jeugdorganisaties, Brussels Hoofdstedelijk Gewest (IBGE-BIM), POD DO: Nagaan welke de hinderpalen zijn om een grotere productiecapaciteit te verkrijgen inzake biologische landbouw.

3. Ondersteuning en promotie van korte ketens

Consensus

[3.1] Er is een akkoord over de doelstelling van de maatregel, te weten: beter/meer begunstigen dan nu, steunen en kaderen/begeleiden van de korte keten en de kleine bio- en hoeveproducenten.

[3.1.a] Regionale organismes (Vlam, APAQ-W,...¹ hebben reeds veel initiatieven op poten gezet, er moet worden geëvalueerd of deze aan de behoeften beantwoorden -> binnen het Platform).

[3.2] Wat de middelen betreft om deze doelstelling te bereiken, stelt de groep in consensus voor om onmiddellijk de volgende acties te ondernemen:

- de promotie van korte ketens, van bio- en hoeveproducten in de nabijheid via openbare aanbestedingen en de vrijwillige acties voor duurzame restaurants.
- de promotie (=kenbaar maken) van solidaire aankoopgroeperingen en, indien nodig, ondersteuning (financieel, infrastructuur...)
- de promotie van lokale markten die specifiek bio- en hoeveproducten aanbieden,

[3.3] In overleg met de distributieketen moet bekeken worden hoe producten van de korte keten kunnen worden bevorderd in de warenhuizen. (op te nemen in akkoord met de distributiesector, behandeld in werkgroep 5 MPCD van de Lente).

[3.4] Er zou moeten worden onderzocht welke in België de hinderpalen zijn voor de uitbouw van buurtwinkels ("kleine distributie").

Geen consensus over :

[3.7] Milieu-, ontwikkelings, consumenten- jeugdorganisaties: De certificering van gedifferentieerde kwaliteit / bio moet worden gesteund door de overheid. Mogelijk voorstel kan zijn een belastingaftrek voor bedrijven die het label bio aanvragen.

[3.8] Milieu-, ontwikkelings, consumenten- jeugdorganisaties: voorzien van een premie of van een andere financiële stimulus voor het herstel van de dorpsmarkten die lokale producten aanbieden.

[3.9] Milieu-, ontwikkelings, consumenten- jeugdorganisaties, POD DO: de financiële steun voor de reconversie van landbouwers die hun productiewijze willen wijzigen naar een duurzame lokale productie (dit wil zeggen bio en van hoge milieutechnische en sociale kwaliteit)

¹ Het Waalse Gewest (DGA) denkt op dit moment na over de mogelijkheid om een reglementair kader te geven aan de hoeveproducten (definitie, gebruiksvoorwaarden) om een betere zichtbaarheid te geven aan de hoeveproducten.

Project POD Wetenschapsbeleid: "Instrumenten en instituten ter ontwikkeling van lokale voedselsystemen , prof. Mathijs, KULeuven, CP-59]

[3.10] Het Vlaamse Gewest (LNE), BB-FWA-FEVIA-FEDIS wil vooraleer dit laatste voorstel te bespreken een overzicht hebben over welke maatregelen er reeds bestaan en ook overwegen op welk niveau er best wordt ingegrepen (Europees niveau?).

[3.10a] Het Vlaamse Gewest (LNE) wijst erop dat het bio-verhaal op een consistente manier moet worden gebracht door de grossisten, winkeliers, toeleveranciers, verwerkers en consumenten. Daarom moet er geïnvesteerd worden in opleiding voor de verschillende actoren in de keten en distributie. Wat tot dit bio-verhaal kan bijdragen is het uitschrijven van de rol van biologische landbouw in het ruimer duurzaamheidsverhaal. Specifiek voor de landbouwers dient een communicatiestrategie te worden uitgewerkt naar de verantwoordelijken van de landbouworganisaties waarbij ook de ketenmanagers gelijktijdig actief communiceren naar gangbare boeren.

[3.11] Milieu-, ontwikkelings, consumenten- jeugdorganisaties, RBC en POD DO: dringen aan op de oprichting binnen de grootdistributie van een rek dat specifiek gewijd is aan de producten van lokale bio- of hoeveproducenten en die de producenten een correcte prijs waarborgt (rekken of enig ander dispositief dat een bevoorrading garandeert met dergelijke producten alsook de zichtbaarheid ervan in de winkels).

[3.12] De wereldvertegenwoordigers van de voedingsindustrie, van de distributiesector en de landbouwers vragen financiële steun voor een geïntegreerde landbouw.

[3.13] Milieu-, ontwikkelings, consumenten- jeugdorganisaties, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BIM-IBGE), FOD Volksgezondheid en POD DO vragen een studie over de fiscale maatregelen (mogelijkheden, gevolgen, ...) voor de lokale en seizoensgebonden producten (niet geproduceerd in een serre).

[3.14] Milieu-, ontwikkelings, consumenten- jeugdorganisaties: op Waals niveau: oprichting van een raad voor de sector van de producten « kort circuit en hoeveproducten » die de gezondheidsdoelstellingen voor ogen houdt die een label van gedifferentieerde kwaliteit moet creëren. Nagaan of er in het Vlaams Gewest een gelijkaardig initiatief kan worden opgezet.

4. Concrete maatregelen die op korte termijn kunnen worden genomen om duurzame ontwikkelingsaspecten van voeding te verbeteren:

Consensus over de volgende maatregelen:

Vorming

Noodzaak van vorming over duurzame voeding op alle niveaus: consumenten, kinderen, studenten, beroepslui (agronomen, landbouwers, professoren, koks, distributiesector (kopers, ...)),
Zie maatregelen over de verspilling van voeding [4.2a], over de impact van de voedselketen op het leefmilieu [4.7], over de lessen duurzaam koken [4.20b].

Communicatie

Betreft :

- Peiling over attitudes en voedselconsumptie van de Belgen [1.23],
- Duurzame restaurants: zowel informatiedoorstroming voor de hele toeleveringsketen, aankooppersoneel, kookpersoneel evenals de klanten [2.4]
- Algemene bewustwordingscampagne [4.3] - [4.9b]
- Thematische campagnes zoals de verspilling van voeding [4.2]
- De kalender van seizoensgebonden groenten en fruit [4.12], [4.13]
- Gerichte campagnes op publieke doelwitten

Betreffende de voorgestelde maatregelen in dit document, deze moeten voorrang krijgen, de versnippering vermijden, nadenken over de kost/efficiëntie en men moet ze evalueren.

Verspilling van voeding

[4.1] De doelstelling om onmiddellijk maatregelen te voorzien om te strijden tegen de verspilling van voeding over de gehele levenscyclus mag rekenen op een consensus. Deze maatregel moet spoedig worden uitgevoerd, want het is een mogelijkheid om de voeding duurzamer te maken vanuit een ecologisch en economisch standpunt. In een eerste fase zal de verspilling van huishoudens worden aangekaart.

Men zou zich eveneens rechtstreeks moeten buigen over de productie en distributie waar ook veel hulpbronnen verloren gaan, voor de domeinen waarvoor de gegevens of studies bestaan.

Te bestuderen :

- anti-verspillingsmaatregelen met betrekking tot de soort van verpakking
- haalbaarheid van de voedingsgiften van de omgeving

[4.2] De middelen die worden overwogen om de doelstelling te verwezenlijken:

- sensibilisatiecampagnes onder verschillende vormen geschikt voor het doelpubliek (kinderen, jongeren, ouderen) zijn een onmisbaar instrument. Er moet goed worden nagedacht over welk communicatiemiddel het meest geschikt is (radio- en televisiespots, postercampagnes, gidsen,...)
- De grootkeukens en de horeca moeten in het bijzonder maatregelen uitwerken en uitvoeren.

- Men kan inspiratie halen uit bestaande goede voorbeelden: de acties van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de WRAP-campagne in het Verenigd Koninkrijk (in samenwerking met de distributie/voedingssector).

[4.2a] Er moet eveneens gebruik worden gemaakt van de opvoeding (scholen, jeugdorganisaties).

[4.2b] De kosten voor het beheer van afval zouden theoretisch gezien moeten leiden tot minder verspilling van voeding. Er moet worden onderzocht of dat wordt vertaald op het terrein door de verspilling van voeding te bestuderen in de gemeenten die reeds een zware taxatie van het afval uitvoeren.

Consensus over de bewustwording van de impact van de voedselketen op het milieu

[4.3] De problematiek over de invloed van de voeding op het leefmilieu en op andere aspecten van duurzame ontwikkeling is recent. Het grote publiek is zich vaak niet bewust dat hij door zijn voedingsaankopen onrechtstreeks een invloed uitoefent op de staat van het leefmilieu. Ook kan het nuttig zijn om relevante informatie over de voedselketen aan de verschillende doelpublieken mee te geven om het inzicht te vergroten dat voeding verschillende soorten impact heeft (sociaal, economisch, gezondheid, leefmilieu): "manger n'est pas anodin". Op verschillende manieren zouden er boodschappen worden meegegeven. Een algemene, eenvoudige, positieve maar volledige en op studies² gebaseerde boodschap aan het grote publiek dat voeding een impact heeft op het leefmilieu en duurzame ontwikkelingsaspecten moet worden uitgebracht. Het bericht moet de voorgestelde alternatieven bevatten.

[4.3a] Er bestaan reeds talrijke initiatieven desbetreffend, initiatieven die meestal werden ontwikkeld door de gewesten en/of de gemeenschappen (www.etenisweten.be, www.observ.be, www.voedseloptafel.be,...). Er is eveneens een studie van de Koning Boudewijnstichting die moet worden gebruikt. Eerst en vooral zou moeten worden onderzocht hoe men al deze initiatieven kan federeren.

[4.3.b] Het zou nuttig zijn om meer inspanningen te besteden aan het publiek van de restaurants (een campagne houden binnen de mate van maatregel 2 « duurzame voeding in de restaurants »), en ook om na te denken over hoe de achtergestelde bevolkingen kunnen worden bereikt.

[4.3.c] Er moeten positieve berichten de wereld insturen, beklemtonen wat er reeds gebeurt.

[4.4] De berichten moeten aangepast worden aan verschillende doelpublieken.

[4.5] Daarnaast moeten ook concrete voorbeelden worden gegeven aan de hand van levenscyclusanalyses die reeds bestaan, bijvoorbeeld Europese studies zoals EIPRO en IMPRO. Het is het platform dat de bestaande te gebruiken LCA's moet evalueren.

[4.6] Met de voedingsindustrie en distributiesector moet bekeken worden hoe zij deze algemene boodschap of meer concrete voorbeelden zouden kunnen overbrengen op het moment van de verkoop.

[4.7] Integreren van de voedingsaspecten en duurzame ontwikkeling in de beroepsmatige en academische opleiding van de interveniënten in de voedingssector (landbouwers, agronomen, restaurateurs...) en de gezondheidssector (dokters, praktici...). Met de onderwijsinstanties moet bekeken worden hoe dit in het curriculum op te nemen, welke pedagogische instrumenten

² Geïntegreerd productbeleid vanuit ecologische, sociale en economische overwegingen: ontwikkeling van twee instrumenten", Bernard Mazijn, UGent, CP-20.

(werkboeken, opdrachten, ...) hiervoor kunnen worden ingezet, hoe de lesgevers hiervan worden geïnformeerd en hoe de informatie in de schoolkantines over te brengen. Er bestaan educatieve instrumenten over voeding en landbouw, samen met andere maatregelen.

[4.8] De federale overheid kan een website voor het grote publiek opzetten, in eenvoudige taal, over de impact van voeding op het leefmilieu, met verwijzing naar verdere meer gespecialiseerde informatie en met de voorgestelde oplossingen (tips, recepten, ...)

[4.9] Er moet bekeken worden hoe televisie & radio programma's hiervoor ingezet kunnen worden. In de opdracht van de openbare omroep zou als missie moeten worden opgenomen dat duurzame ontwikkeling, waaronder duurzame voeding, aan bod moeten komen in diverse soorten programma's: informatief, ontspanning (kookprogramma's, tuinprogramma's.... Men moet oppassen met soorten van one-shot korte termijn sensibiliseringscampagnes. Medelen aan de televisie tijdens een week, één maal per dag is zeer duur en het niet efficiënt : zijn berichten bereiken niet de minimumdrempel van efficiëntie. Er moeten lessen worden getrokken uit voorgaande campagnes betreffende voeding en gezondheid, alsook de ervaring van het NVGP.

[4.9a] Hierbij moet worden opgelet dat consumenten niet worden geculpabiliseerd doordat de campagne te vaag blijft en geen concrete oplossingen/alternatieven aandraagt. Enkel informeren zonder de pijnpunten aan te raken is daarom onmogelijk voor het OIVO.

[4.9b] De Vlaamse overheid voert via Vlam actief promotie voor diverse voedingsproducten. Het is contraproductief om via één kanaal voeding te promoten en via een ander de impact van deze voeding op het leefmilieu weer te geven. Er moet nagegaan worden hoe de impact op het leefmilieu ook in deze boodschappen kan verwerkt worden.

Onderzoek over mogelijkheid verdere internalisering van externe kosten voor het leefmilieu

[4.10] Zoals voor andere producten, speelt ook voor voeding de prijs een belangrijke factor in de keuze van de consument. Fiscaliteit lijkt een mogelijk instrument om de prijs te beïnvloeden en de consument te leiden naar een milieuvriendelijker en duurzamer consumptiegedrag. Er zijn evenwel meerdere factoren die maken dat fiscaliteit en prijszetting complexe instrumenten zijn:

- prijselasticiteit speelt een rol,
- in de landbouw zien we dat een hogere prijs voor biologische producten in de winkel niet voldoende is om de landbouwer aan te zetten om over te schakelen op biologische landbouw,
- duurdere voedselprijzen in België legt een nog hogere druk op lage inkomensgroepen,
- duurdere landbouwrijzen verhogen concurrentiedruk,
- BTW-tarificatie is een Europese aangelegenheid
- De financiële instrumenten uit het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid spelen ook een grote rol.

[4.11] Een zekere internalisering vindt reeds plaats door bijvoorbeeld taks op waterverbruik, afvalophaling- en verwerking. Het is daarom aangewezen om voor de productie en consumptie van voeding na te gaan wat de mogelijkheden zijn van verdere internalisering van de externe kosten met het oog op meer duurzaamheid.

Kalender over seizoensgroenten en -fruit

[4.12] Consensus om een kalender over seizoensgroenten en fruit te verspreiden en te promoten.

Om Belgische verse seizoensgroenten en -fruit te promoten moet een kalender beschikbaar zijn voor het grote publiek door een veelheid aan communicatiemiddelen, bijvoorbeeld website, kalender afgedrukt in grote publiekmagazines. Voor acties zoals folders in warenhuizen, bedrukking op winkeltassen kan de medewerking van de distributiesector worden gevraagd.

[4.13] De federale overheid moet hiervoor middelen vrijmaken. Deze moeten evenwel efficiënt worden ingezet, bijv. prioriteit voor gebruik seizoengroenten en fruit in de overheidsrestaurants.

[4.15] In een evenwichtig dieet nemen verse producten een belangrijke plaats in. De lokale productie moet enerzijds zorgen voor een kleinere milieu-impact door het beperkte transport en moet anderzijds de familiale landbouw ondersteunen. Aangezien **verse seizoensproducten van lokale productie** en **directe verkoop van landbouwer aan consument** in een duurzame ontwikkeling passen, moet worden nagegaan hoe deze het best wordt gepromoot en ondersteund. (zie ook [3.1])

[4.18] Consensus over het doen van een oproep voor projecten met federale financiering voor de ontwikkeling van pilootprojecten, bijvoorbeeld op het vlak van voorlichting van de consument.

Wedstrijd duurzaam broodbeleg

[4.20] Consensus over het organiseren van een wedstrijd gezond en « duurzaam » broodbeleg

Om met minder milieu-impact broodbeleg te diversifiëren en een grotere keuze te geven aan de consument die tegelijk een minder grote voetafdruk heeft dan bestaande producten, zou de federale overheid een wedstrijd kunnen organiseren.

Collectieve moestuinen

[4.20a] Promotie, kaderen van collectieve moestuinen. Zij bieden sociale en economische voordelen. Men dient zich te vergewissen van de goede sanitaire kwaliteit van de gronden.

Kooklessen

[4.20b] Promotie van lessen duurzaam koken, met aandacht voor de achtergestelde milieus.

Geen consensus over de volgende maatregelen :

[4.21] Er is geen consensus over het organiseren van **educatieve programmes over het eten van minder vlees**.

De consumentenorganisaties, de andere NGO's, POD DO et RBC hadden graag onmiddellijke acties gezien voor promotie rond biologische teelt (in samenwerking met Bioforum) en minder vlees consumptie. De wetenschappelijke gegevens betreffende het milieu en de gezondheid (cf. WHO-aanbevelingen) tonen aan dat wij teveel vlees eten in België. Bovendien, de gegevens van de FAO op wereldvlak: de teelt stoot op zich alleen al 18% van alle broeikasgassen uit. -> aanbeveling: vermindering van de vleesconsumptie / IPCC: Het verslag 2007 van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) toont de positieve invloed aan van een vegetarisch voedingsdieet op het milieu.

Wij steunen het aannemen van maatregelen die de aankoop van vlees, in het bijzonder van ingevoerd vlees, ontmoedigen : fiscale maatregelen, opleidingen en sensibilisering, in het bijzonder bij de actoren op het vlak van gezondheid (artsen, ...) en minderbedeelde/achtergestelde publieken.

[4.21a] BB-FWA-FEVIA-FEDIS is van mening dat het om de volgende redenen niet opportuun is om acties te ontwikkelen rond het thema «minder vlees eten»:

- De negatieve communicatie heeft weinig kansen om resultaten op te leveren. Een actie die een « evenwichtige voeding » promoot (met inbegrip van een redelijke consumptie van vlees) is, ons inziens, interessanter.
- Het is niet juist om zich enkel op vlees te focussen. De alternatieven voor vlees (zuivelproducten, vis, ...) hebben eveneens een niet-verwaarloosbare milieu-impact.
- Het wordt erkend dat vlees een levensmiddel is dat proteïnen verschaft van hoge kwaliteit.
- Herkauwers zijn een efficiënt middel om biomassa die niet geschikt is voor consumptie door de mens wordt omgezet in hogekwaliteitsvoeding voor de mens. Deze biomassa wordt geproduceerd in de regio's waar graslanden vaak de enige optie zijn. Dat draagt positief bij tot het landelijke landschap. Bovendien worden bepaalde aanverwante stromen (afval van biomassa) gebruikt in het veevoeder.
- De onderzoeken over voedingsconsumptie tonen aan dat de overconsumptie van vlees in geen geval mag worden veralgemeend. Voor bepaalde bevolkingsgroepen zoals de jongeren of vrouwen dekt de dagelijkse ijzeropname de behoeften niet. Vlees is een belangrijke bron van ijzer. Een algemene campagne « minder vlees eten» dreigt de problemen bij deze personen te accentueren.

[4.22] FEDIS-FEVIA-BB :De maatregel betreffende reclame zou geanalyseerd worden in een ander forum.

Commerciële praktijken en beleidslijnen : vraag die nooit werd uitgewerkt want de vertegenwoordiger van de NGO was afwezig

[4.22a] Over de vraag betreffende de prijzen en de externe kosten moet naast de fiscaliteit het belang van commerciële praktijken en beleidslijnen worden toegevoegd die coherenter zijn met de duurzame ontwikkeling. Maatregelen als de stopzetting van dumping (waarbij dumping wordt gedefinieerd als het op de markt brengen van levensmiddelen onder de productiekosten), de mogelijkheid om de lokale productie te beschermen, het voorzien van mechanismen tot regulering van vraag en aanbod, enz....vullen de fiscale maatregelen aan om het verwachte doel te bereiken: "de gehanteerde prijzen weerspiegelen de kosten van een duurzame productie".

Op het vlak van bio (verse groenten en fruit) zijn de prijzen hoog onder meer gelet op de verspilling van producten die niet overeenstemt met de normen van de grootdistributie. De prijzen kunnen dalen door de ontwikkeling van korte ketens of het verdwijnen van vereisten inzake gestandaardiseerde externe aspecten.

Integratie van het aspect leefmilieu en duurzaamheid van voeding in het plan voeding – gezondheid

[4.23] De vertegenwoordigers van de wereld van de voedingsindustrie, van de distributiesector en van de landbouwers vinden dat de discussie over de integratie NVGP – duurzame voeding moet gebeuren binnen het NVGP

[4.24] De FOD VVVL, en POD DO wensen een integratie van de aspecten leefmilieu en duurzaamheid in het nationaal plan voeding en gezondheid.

Pilootacties over ecologische etikettering van voedingsproducten, onder meer CO2-etikettering.

[4.26] Iedereen behalve FEDIS-FEVIA-BB-UNIZO vindt dat absoluut pilootacties moeten worden gevoerd over de ecologische etikettering van voedingsproducten, onder meer CO2-etikettering.

[4.26a] FEVIA-FEDIS-BB-FWA is van mening dat CO2-etikettering geen volledige voorlichting uitmaakt (de CO₂ is slechts één van de aspecten van de milieu-impact) van de consument. Bovendien brengt de CO2-etikettering talrijke problemen met zich, zoals de kosten van deze maatregel, de moeilijkheid om de gegevens te controleren, FEVIA-FEDIS-BB-FWA acht het ook nodig om eerst de verschillende mogelijke informatiemiddelen te bestuderen alvorens over te gaan tot pilootprojecten.

[4.28] De NGO's houden aan maatregelen om overschrijdingen van het gehalte aan residuen van pesticiden in de levensmiddelen te vermijden (onder meer in groenten en fruit) en ervoor te zorgen dat op korte termijn maatregelen worden genomen om deze overschrijdingen te vermijden.